

حق باکسیت، من پناهنده یا UNHCR ؟

(گزارشی از یک نشست با مقامات کمیساریای ملل متعدد در امور پناهندگان در ترکیه)

محمد اسحاق فیاض

کمیساریا عالی سازمان ملل در امور پناهندگان در ترکیه امسال نیز مانند سالهای گذشته از نمایندگان پناهندگان افغانستان در شهرهای مختلف ترکیه، خواسته بود تا به دفتر UNHCR در آنکارا امده و با مقامات این دفتر در مورد مشکلات و خواسته های پناهندگان افغان با هم جلسه ای داشته باشند.

بیان حقایق!

این قلم نیز براساس دعوتی که صورت گرفته بود در این جلسه شرکت کردم، آغازگر جلسه من بودم و گفتم که سال گذشته نیز چنین جلسه ای داشتیم، در آن جلسه جز حرفهای نا امید کننده و یاس آسود در مورد تعیین کشوری یا اسکان پناهندگان درکشور پناهنده پذیر و نیز دیگر مشکلات و حقوق پایمال شده این پناهندگان، صحبت شد، در جلسه سال گذشته به کدام نتیجه ای نرسیدیم، از هردری که سخن گفتیم و هر استدلالی که کردیم، مقامات UNHCR حرف ها خود را برمأ تحمیل و دیکته کرد و هرگز به خواسته های پناه جویان افغان توجه نکرد و در طول یک سال نه تنها هیچ گرهی از مشکلات آنان باز شده بلکه به مراتب هم بیشتر شده است، پناه جویانی که سال های سال بعد از قبولی منتظر تعیین کشوری مانده اند اما UNHCR می گوید تعیین کشوری حق شان نیست! هزاران پناه جوی افغان حتی ثبت UNHCR نشده اند در حالی ثبت در دفتر آن کمیساریا حق اولیه هرپناهنده در دنیا است. در پایان سخن تاکید کردم اگر UNHCR باز هم حرف های نومید کننده در مورد پناهندگان افغان بزنند و ما نمایندگان پناه جویان افغان فقط سفیران یاس و نالمید، برای آنان باشیم و سبب رنجش خاطر بیشتر هموطنانم شویم، بهتر است که این جلسه را در همینجا خاتمه بدھیم و هیچ ادامه ندهیم، چون که هیچ فایده و دستاوردی برای پناهندگان افغان نداشته و ندارد.

آقای عصمت یکی از مقامات UNHCR که در جلسه حضور داشت، از ما خواست که جلسه را ترک نکنیم و از طریق گفتگو به حقایق باید برسیم و در جوابم گفت که وظیفه ما این نیست که در این جلسه برای پناه جویان افغان نوید بدھیم که در واقع نویدی وجود ندارد، بلکه می خواهیم بین ما و شما یکسری حقایق روشن شود. این که این حقایق چه است و آن

این است که شما مشکلات و نیازمندی های پناهندگان را برای ما انتقال می دهید و ما نیز حقایقی که در مورد شما وجود دارد و تصمیماتی که در مورد شما گرفته شده است، به عنوان یک حقیقت به شما ابلاغ کنیم تا آن را به برای پناهندگان بازگو کنید.

قبل اما هرسال برای بررسی مشکلات پناه جویان در شهرهای مختلف هیئت اعزام می کردیم که این کار هم هزینه بردار بود و الان این کار را توسط نمایندگان پناه جویان انجام می دهیم. شما مشکلات و خواسته های و نیازمندی های پناه جویان افغان را با تشریحی که از وضعیت آنان دارید و شرایط زندگی و مشکلات آنان را شرح می دهید و نیز حقایق که توسط نامه های خود پناه جویان نوشته شده و از دست نمایندگان برای ما ارسال شده، بیان می شود.

او تاکید کرد این نامه ها به دقت بررسی می شود و حتی برخی از نامه ها ترجمه خواهد شد، در صورتی که نیاز به جواب فوری باشد با آنها تماس می گیریم و در غیر این صورت در پرونده های شان بایگانی می شود و در صورتی که تعلیق برداشته شود، براساس موضوع همین نامه ها تعیین کشوری، مصاحبه و ثبت سازمان ملل، خواهد شد.

300 نفر تعیین کشوری در سال

در جلسه ای که مقامات UNHCR با نمایندگان پناه جویان از شهرهای قهرمان ماراش، آданا و مالاتیا داشتند، آقایان عصمت، مراد و چنگیز حضور داشتند، آقای مراد مسئول برنامه ریزی ها و یا رسیدگی به امور فوری و عاجل بود، آقای چنگیز مسئول امور مالی و کمک های مالی آن کمیسarıya بود و مسئولیت آقای عصمت را نمی دانم. هر کدام از این ها در جلسه سعی می کردند در برابر تبعیض و نارسایی های که UNHCR ترکیه در برابر پناه جویان افغان رواداشته است، دفاع نمایند و ما نیز روی خواسته ها و حقوق پاییمال شده پناه جویان در مورد تعیین کشوری و تعلیق رسیدگی به پناهندگی افغانها یی که بعد از 2012 آمده اند اصرار می کردیم و این خود جلسه را به سوی مشاجره و جر وبحث می کشاند و نمایندگان بسیار به زرنگی سعی می کرد در برابر استدلال های که از حق کشی آن کمیسarıya در مورد پناه جویان افغان می شد، شانه خالی کند و طفره برود، مثلا وقتی من گفتم که براساس آماری که خود شما منتشر کردید، سالانه نزدیک به چهار هزار پناه جوی عراقی و نزدیک به دو نیم هزار جوی ایرانی را تعیین کشوری می کنید، اما سهم افغانها از این حجم بزرگ تعیین کشوری که در UNHCR ترکیه صورت می گیرد، فقط 300 نفر هستند و این در حالی است که نزدیک به 9 هزار افغان منتظر تعیین کشوری هستند و 16 هزار نفر

دیگر حتی ثبت UNHCR نشده اند، آیا این خود مصدق عینی تبعیض و ظلم در حق پناهجویان افغان از سوی نهادی که خود را مجری و پاسدار حقوق بشر می داند، نیست؟. جالب این بود که آنها قبل از آن که جواب بندۀ را بدده، به من اعتراض کرد که چرا من نسبت به UNHCR نگاه بدینانه دارم و چرا با دید تردید و شک نسبت به حرف ها و تصمیمات مقامات آن کمیساریا، نگاه می کنم، در حالی که حقیقت آن چیزی است که از زبان آنها بیان می شود.

حال این حقیقت چیست که از زبان آنها بیان می شود؟. آن حقیقت متسافانه حقیقت تلخی است برای همه افغانها که ما آن را مصدق عینی تبعیض از سوی UNHCR نسبت به پناهندگان افغان، می دانیم و آنها را نه تنها تبعیض بلکه تصمیم بجا می داند، حقیقت تلخی که از سوی آنها روایت می شود این است: «در سال حدود 300 نفر از افغانها تعیین کشوری می شوند و این هم برای کسانی اختصاص دارد که بیماری های صعب العلاج مانند سرطان، دیابت، فلچ، هیموفیلی و ... داشته باشند که درمانش در ترکیه دشوار باشد و یا بیوه زنانی که چندین کودک خرد سال دارد، این دو اولیت نیز به قدری زیاد است در میان پناهندگان افغانها که آنها نیز باید سال ها منتظر بمانند تا نوبت تعیین کشوری شان بیایند و دیگر پناهندگان هیچ شانسی برای تعیین کشوری ندارند و تعیین کشوری به عنوان یک حق برای پناهنه به شمار نمی رود، بنا براین از جمع افغانهای قبول شده فقط یک درصد تعیین کشوری خواهد شد و 99 درصد دیگر شانسی برای تعیین کشوری نخواهد داشت!. این روند از سال 2001 شروع شده و تا کنون ادامه دارد. دلیل این که چرا سهم تعیین کشوی افغانها در UNHCR ترکیه کم است، این است که کشورهای پناهنده پذیر علاقه مندند که از کشورهای همسایه ترکیه پناهنده قبول کنند و این امر در اختیار دفتر کمیساریا در انکارا نمی باشد بلکه تصمیم در ژنف در نشست مشترک دفتر مرکزی UNHCR و کشورهای پناهند پذیر گرفته می شود و ما فقط مجری این طرح ها هستیم و بس!».

تا پیش از این و نیز در نشست سال گذشته ای که با اقای اکیف داشتیم سخن‌ش این بود که ترکیه برای افغانها کشور سوم محسوب می شود و لذا شانس پذیرش کم است، وقتی در جواب گفتیم که این تبعیض خلاف کنوانسیون 1951 است و هم چنین وقتی که پناهندگان افغان در اندونزی، مالزیا و دیگر کشورها می روند و درخواست پناهندگی می دهند، هرگز با چنین استدلا و مانعی موواجه نمی شوند. جوابی برای آن ندارند و به همین دلیل این موضوع را در سال جاری به دوش دفتر مرکزی کمیساریا در ژنف و کشورهای پناهند پذیر انداخت!

نکته جالب دیگر این که یکی از مقامات UNHCR بر ما منت گذاشت که پناجویان افغان یکی از بزرگ ترین گروه پناهندگی در ترکیه هستند و هم چنین در سطح جهان نیز مقام اول را دارند، این منت را البته پارسال اقای اکیف نیز بر ما گذاشت و ما در جواب گفتیم که وقتی سهم عراقی ها که 32 درصد قبول شدگان آن کمیساریا را تشکیل می دهد بیش از چهار هزار نفر باشد و قبول شدگان افغانها که 35 درصد را تشکیل می دهد 300 نفر باشد که با توجه به تراکم پناهندگان افغانها سهم 1 درصدی برای شان می رسد، طبیعی است که افغانها بیشترین گروه پندهندگی را تشکیل خواهد داد، زیرا بجای این که هرسال از تراکم پناهندگان افغان کاسته شود، بیشتر برآن افزوده می شود، در حالی از تراکم پناهندگان عراقی سالانه 4 هزار کاسته می شود اما از افغانها 300 نفر! آیا این با معیارهای حقوق بشری سازمان ملل مطابقت دارد؟.

آمارهای که در جلسه ارایه گردید و مورد تایید مقامات UNHCR هم قرار گرفت، برگرفته از سایت افغان ریفیوچ بود که توسط برادر فعل ماقای حکمت اداره می شود.

تلاش می کنیم شما را دیپورت نکند

از آنجایی که در مورد سهمیه تعیین کشوری برای افغانها به نتیجه ای نرسیدیم و برای گریز از بحث و سئوالاتی که داشتم از من خواست که تا برای دیگر نمایندهان فرست سخن گفتن بدhem و نماینده آدانا آقای خاوری در مورد پناهندگان افغان که فقط در اسام (دفتری برای حمایت از پناهندگان که مربوط ترک ها است) ثبت نام شده اند و UNHCR حتی از ثبت نام آنها نیز سر باز زده اند. برای من اجازه سخن گفتن داده نشد تا برای آنها می گفتم که یکی از حقوق اولیه هر پناهنده این است که با مراجعه به UNHCR ثبت نام شوند و شما این حق اولیه را هم از پناهندگان افغان گرفته اید. در این مورد مقامات UNHCR محمل ترین جواب را داد، شاید خود شان هم نفهمیده باشد که چه جوابی داده است، او بجای این که پاسخ دهد چرا دو تا شش ماه رسیدگی به کیس پناهندگان افغانی را که بعد از 2012 به ترکیه آمده اند متوقف کرده و دلیل این توقف چیست و چرا در آن کمیساریا ثبت نام نشده اند، در جواب گفت که: « ماسعی می کنیم که برای پناهندگان افغان یک مکان امن پیدا کنیم و تمام تلاش ما این است که دولت ترکیه شمارا به کشور تان دیپورت نکند، اگر با خبر شدید که پولیس ترکیه پناهنده ای را دیپورت می کند به ما خبر بدید، ما در این مورد تصمیم گیرنده نیستیم، این دولت ترکیه است که چه تسهیلاتی را برای این پناهندگان در نظر می گیرند، ما سعی می کنیم از دولت ترکیه بخواهیم که از شما پول حق اقامت نخواهد، بیمه سلامت را اجرا

کند و فرزندان تان برای تحصیل تا سطح دبیرستان رایگان تحصیل کند، و در ماه اپریل اداره مهاجرت رسما به کار خود آغاز خواهد و قانون جدید اجرا خواهد شد، این قانون یکسری تسهیلاتی برای پناهندگان قابل می شود، برای این اداره بودجه ای در نظر گرفته می شود که برای پناهندگان نیازمند مانند خانواده های بی سرپرست کمک خواهد شد.» این جواب هیچ ارتباطی با دلیل و سبب تعلیق ششماه پناهندگان افغان نداشت. منهم وقتی اصرار کردم به بهانه اتمام وقت اجازه سخن گفتن به من نداد.

هدف جلسه فقط گزارش دهی است

یکی از مقامات UNHCR گفت هدف این جلسه این نیست که با هم بحث کنیم که چرا تعیین کشوری کم است و یا چرا رسیدگی به کیس ها تعلیق شده است، هدف این است که شما مشکلات پناه جویان را برای ما گزارش کنید و ما هم واقعیت ها را برای شما بازگو می کنیم و بعد تعدادی بروشور داد که در آن نوشته بود که افغان ها هرگز در ترکیه تعیین کشوری نخواهد شد و باید سالها در ترکیه بمانند که در پیوست این گزارش نقل می شود. دوست ما آقای موسوی که نماینده پناهندگان مالاتیا بود، سئوال کرد که سازمان ملل یعنی چه و چه وظایفی دارد؟ هدف سئوال این دوست ما این بود که می خواست بگوید که سازمان در وظایف اولیه خود هم در قبال پناهندگان افغان عمل نکرده؟ اما مقامات این کمیسarıya برای اتلاف وقت از خداخواست که با شرح و تفصیل زیادی وظایف سازمان ملل را شرح بدهد و من با اعتراض از آنها خواستم که خارج از موضوع صحبت نکند و بعد از دوست ما خواسته شد نامه هایی که از پناهندگان مالاتیا آورده است به آنان بدهد و مشکلات پناه جویان را تشریح کند، ما هم به ناچار تسلیم این جو شدیم و نامه های خود را کشیدیم و شرح حالی از پناه جویان افغان شهر خود ارایه دادیم اما باز هم از آنان خواستم که چند موضوع فرعی دیگری نیز برای مطرح کردن دارم که برای من فرصت سخن گفتن بدهد.

دانشگاه پولی است

گفتم شما به عنوان کمیسarıya عالی سازمان ملل در امور پناهندگان بارها به افغانها اعلام کرده اید که شما سالهای سال در ترکیه خواهید ماند و حتی بعد از ماه اپریل این دولت ترکیه است که به مشکلات شما رسیدگی خواهد کرد، اکنون تعداد زیادی از پناه جویان افغان لیسه پاس هستند و باید وارد دانشگاه شوند، اما دانشگاههای ترکیه بدون پول آنان را قبول نمی کنند و آنان با پول توان ادامه تحصیل را ندارند، شما در این زمینه چه راه حلی را پیشنهاد

می کنید؟ اقای چنگیز مسئول مالی کمیساریا گفت که تحصیل در ترکیه بسیار ارزان است و به همین دلیل راهی نیست جز پرداخت پول برای ورود به دانشگاه! اما بعداً شاید نهادهای خیریه ای پیدا شود که به شما کمک کند و تاکنون 9 پناه جو در دانشگاههای ترکیه مشغول تحصیل هستند که ما هم ماه 50 لیر برای شان کمک می کنیم!.

پناهندگان حق کار دارند!

نکته دیگر حقوق کاری پناهندگان بود، از آنجایی که پناهندگان حق کار در ترکیه را ندارند، در حالی که باید سالها در ترکیه بمانند، ایا این خود سبب رنج مضاعف پناه جویان نمی شود؟.

مسئول مالی کمیساریا در جواب گفت که پناهندگان حق کار دارند! باید این پناهندگان توانایی های شان را به اثبات برسانند و بتوانند با در بازکار با کارگران ترک رقابت کنند و در این رقابت برنده شوند!، آنهم چطور؟ یک پناهنده باید یک کارفرمای ترک را پیداکند که حداقل 5 کارگر ترک را استخدام کرده باشد، آن وقت کارفرما باید به اداره کار رفته در خواست بیمه کاری برای کارگر پناهنده را بکند و بعد کارفرما باید هم در ماه 200 لیر حق بیمه و حدود 400 لیر حق اقامت کارگر خارجی را تامین کند! من خنديم و گفتم کدام ترکی چنین کاری را می کند، مگر این که به سلامت عقل آن کارفرما شک کنیم!

نتیجه:

- 1- از فضای جلسه روشن بود که مقامات UNHCR از سوالات اساسی طفره می روند و سعی می کنند، نمایندگان فقط گزارش گر مشکلات پناهندگان باشند تا منتقد.
- 2- UNHCR تلاش دارد از مسئولیت پناهندگان افغان بخصوص کسانی که از سال 2012 به بعد امده اند، شانه خالی کند و آن را به دولت ترکیه اندازد.
- 3- UNHCR سعی می کند بگوید که پناهندگان افغان در ترکیه می مانند و فقط 1 درصد شناس تعیین کشوری دارند، پس باید سعی کنند زبان ترکی بیاموزند و خود را با شرایط ترکیه تطبیق بدهنند.
- 4- آنها تا زمانی که سرنوشت امنیتی افغانستان معلوم نشود، به کشورشان دیپورت نخواهد شد.
- 5- افغانها برای تسهیلات و رهایی از مشکلات شان بجایی این که به UNHCR تکیه کنند، از دولت ترکیه و نهادهای خیریه کمک بگیرند.

و سرانجام آنچه از شواهد و قرایین بر می‌اید چه در UNHCR ترکیه و نیز کشورهای پناهنده پذیر در اروپا، امریکا، کانادا و استرالیا این است که همه به تحولات آینده افغانستان چشم دوخته اند تا ببینند که وضعیت به کدام سمت سویی به پیش خواهد رفت، انتخابات ریاست جمهوری افغانستان کدام سمت و سویی را پیدا می‌کند و نیز تعامل دولت جدید کابل با غرب و نیز تروریسم و همسایگان چگونه خواهد بود؟. به همین دلیل تا چند ماه آینده تحولی در پرونده‌های افغانها رخ نخواهد داد و بعد از انتخابات ریاست جمهوری دیده شود چه می‌شود.

This document was created with Win2PDF available at <http://www.daneprairie.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.